

PROLOGAS

Vos spėjau susitaikyti su mintimi, kad mano gyvenimas bus visiškai paprastas, pradėjo dėtis nepaprasciausi dalykai. Pirmasis jų buvo išties baisus smūgis ir, taip kaip bet kas kita, kas negrižtamai tave pakeičia, padalijo mano gyvenimą į dvi dalis: *Iki* ir *Po*. Ir, taip kaip daugelis nepaprastų dalykų, laukusių manęs ateityje, tai buvo susiję su mano seneliu Abrahamu Portmanu.

Augdamas nepažinojau kito tokio įdomaus žmogaus kaip senelis Portmanas. Kadaisė jis pats gyveno vaikų namuose, jis kovojo karuose, plaukė garlaiviu per vandenynus, raitas keliavo per dykumas, vaidino cirkuose; žinojo viską, kas įmanoma, apie ginklus, savigyną, išgyvenimą laukinėje gamtoje; jis, be anglų, kalbėjo dar bent trimis kalbomis. Visa šitai atrodė neapsakomai egzotiška vaikiui, niekad gyvenime nė nosies neiškišusiam iš Floridos, tad kaskart, vos susitikdavome, kaulydavau jo istorijų. O jis man jų ir nešykštėdavo – pasakodavo kaip paslaptis, kurias galima atskleisti tik man vienam.

Būdamas šešerių nusprendžiau: vienintelė galimybė man patirti bent pusę tiek nuotykių, kiek jų patyrė senelis Portmanas, yra tapti tyrinėtoju. Jis skatino mane, ištisas popietes leisdamas drauge: aš linksodavau prie pasaulio žemėlapiu planuodamas įsivaizduojamas ekspedicijas, raudongalviais smeigtukais ženklindamas maršrutus, o jis pasakodavo apie nuostabias vietas, kurias man vieną dieną skirta aptikti. Namuose apie savo siekius paskelbiau staipydamasis

su kartoniniu vamzdžiu, prispaustu prie akies, ir plyšodamas: „Ei, žemė!“, paskui: „Išsilaipinimo grupei – pasiruošt!“, kol tėvai neapsikentę išgujo mane į kiemą. Man regis, jie nuogaštavo, kad senelis gali užkrėsti mane nepagydoma svajoklio aistra, nuo kurios niekad nebeišgysiu, kad visos tos fantazijos man – lyg kokie skiepai, sergsintys nuo bet kokių praktiškesnių siekių, tad vieną dieną motina pasisodino mane ir išaiškino, jog tyrinėtoju man tapti nelemta, mat viskas pasaulyje jau atrasta. Turėjau gimti kitame amžiuje, jaučiausi apmautas paties likimo.

Dar labiau apmulktas pasijutau, kai sumojau: daugelis pačių įdomiausių senelio Portmano istorijų tiesiog negali būti tiesa. Pačios fantastiškausios pasakos būdavo apie jo vaikystę: kaip jis, gimęs Lenkijoje, dvylikametis buvęs išsiųstas į vaikų namus Velse. Kaskart, kai mėgindavau išklausti, kodėl palikęs tėvus, atsakymo visada sulaukdavau tokio pat: dėl to, kad jį persekiojusios pabaisos. Lenkijoje jų knibždėte knibždėjo, tvirtindavo jis.

– O kokios tos pabaisos? – išplėsdavau akis. Ilgainiui tai tapo mažne tradicija.

– Siaubingos: kuprotos, pūvančia oda ir juodomis akimis, – atsakydavo jis. – O vaikščiodavo štai šitaip! – Tai taręs, tuojau kerėplindavo prie manęs panašiai kaip koks monstras iš seno siaubo filmo, o aš sprukdavau šalin juokdamasis.

Pasakodamas, kaip tos pabaisos atrodė, jis vis įpindavo kokią naują bauginančią detalę: jos dvokė pašvinkusiomis atliekomis, jos buvo nematomos – išskyrus šešėlį, iš jų žabtų rangėsi miškas čiuptuvų: jos galėjo švystelėti vienu tokiu, akimirksniu tave sučiupti ir įsitraukti į galingus nasrus. Baigėsi tuo, kad aš nebegalėdavau užmigti: pernelyg įsisiūbavusi mano vaizduotė padangų čežėjimą ant šlapio asfalto vertė dūsuojančiu alsavimu už lango, o siūbuojančius po durimis šešėlius – trūkčiojančiais juosvai pilkais čiuptuvais. Aš

pats pabaisų bijojau, bet su malonumu įsivaizduodavau, kaip su jomis grumdavosi senelis, grumdavosi – ir vis išnešdavo sveiką kailį, jei jau išgyveno tiek, kad apie tai man papasakotų.

Vis dėlto pasakojimai apie gyvenimą Vello vaikų namuose būdavo dar fantastiškesni. Tą vietą supo kerai, tvirtino jis, ji buvo tamtyč skirta vaikams nuo pabaisų apsaugoti – saloje, kur kiekvieną dieną šviesdavo saulė, kur niekas niekada nei susirgdavo, nei mirdavo. Visi ten gyveno drauge didžiuliame pastate, kurį sergėjo senas išmintingas paukštis – bent jau šitaip porino pasaka. Visgi, dar kiek užtelėjęs, daug kuo ėmiau abejoti.

– O *koks* tasai paukštis? – būdamas septynerių paklausiau vieną popietę, įtariai skersakiuodamas į jį viršum kortų stalelio – mudu žaidėme „Monopolį“, ir jis leido man pirmauti.

– Didžiulis sakalas, rūkantis pypkę, – pasakė jis.

– Manai, aš visai kvailas, seneli?

Jis nykščiu pasklaidė tirpstančią oranžinių ir mėlynų pinigų krūvelę.

– Apie tave niekad taip nepamanyčiau, Jakobai.

Supratau, kad užgavau jį, – iš staiga paryškėjusio lenkiško akcento, kurio jis taip ir nesugebėjo galutinai atsikratyti. Žnybtelėtas kaltės, nusprendžiau šįsyk juo patikėti.

– O kodėl pabaisos norėjo jus pričiupti? – paklausiau.

– Todėl, kad mes nebuvome tokie, kaip kiti žmonės. Mes buvome ypatingieji.

– Ypatingieji – kaip?

– Ogi kiekvienas savaip, – atsakė. – Buvo viena mergaitė, kuri mokėjo skraidyti, buvo berniukas, kuriame gyveno bitės, buvo brolis ir sesuo, kurie galėjo virš galvos iškelti didžiausią akmenį.

Sunku buvo įspėti, ar jis kalba rimtai. Kita vertus, senelis niekada nebuvo užkietėjęs pokštininkas. Įžvelgęs dvejonę mano veide, jis suraukė antakius.

– Ką gi, neprašysiu, kad tiesiog patikėtum mano žodžiu, – tarė. – Parodysiu nuotraukų!

Tai taręs, atstūmė šezlongą ir nuėjo vidun, palikdamas mane uždarame šešėliuotame kiemelyje vieną. Po minutės grįžo su sena cigarų dėžute rankose. Prisilenkiau pasižiūrėti iš arčiau į jo ištrauktas keturias pageltusias, susigarankščiausias nuotraukas.

Pirmojoje, tamsioje ir neryškioje, išvelgiau lyg ir vyrišką eilutę – tik be žmogaus joje. O jei tuos drabužius kas nors vis dėlto vilkėjo, žmogus buvo be galvos.

– Galvą jis, savaime aišku, turi! – senelis išsišiepė. – Tik tu jos nematai.

– O kodėl? Gal jis nematomas?

– Tik pamanykite, koks galvočius! – senelis kilstelėjo antakius, lyg būčiau apstulbinęs jį gebėjimu daryti išvadas. – Milardas – toks buvo jo vardas. Linksmų plaučių vaikis. Būdavo, ima ir pasako: „Ei, Abe, žinau, ką šiandien veikei“ – ir iškloja viską, kur buvai, ką valgei, o gal krapštei nosį manydamas, kad niekas nemato. Kartais sekiodavo kitus iš paskos, tylutėliai kaip pelė, išsirengęs nuogas, kad niekas jo nematytų, – tiesiog stebėdavo, ką jie veikia! – Jis palingavo galvą. – Ir sugalvok tu man, a?

Jis kystelėjo man dar vieną nuotrauką. Luktelėjo, kol įsižiūrėsiu, tada paklausė:

– Na? Ir ką matai?

– Mergaitę?..

– O mergaitę?..

– Su karūna.

Jis pirštu patapšnojo nuotraukos apačią.

– Apie jos pėdas nieko nepasakysi?

Prikišau nosį arčiau. Mergaitė padais nelietė žemės. Bet nebuvo pašokusi – regis, tiesiog kybojo ore. Man net žandikaulis atkrago.

– Ji skrenda!

– Panašiai, – neprieštaravo senelis. – Ji sklando. Tiesa, jai ne visada pavykdavo tai suvaldyti, tad kitąsyk turėdavome pririšti ją virve, kad nenuplūduriuotų nežinia kur!

Jaučiau, kad žvilgsnis taip ir prilipo prie to paniurusio lėliško veidelio.

– Ta nuotrauka tikra?

– Aišku, kad tikra, – šiurkštokai atrėžė senelis; paėmęs iš manęs nuotrauką, padavė dar vieną. Šioje išvydau prakaulų bernaitį, iškėlusį didžiulį akmenį.

– Viktoras ir jo sesė nebuvo kažin kokie protinguoliai, – tarė senelis. – Bet, dievulėliau, kokie buvo stiprūs!

– Jis *neatrodė* labai stiprus, – pasakiau aš, nužvelgęs liesas berniuko rankas.

– Patikėk, jėgos jam tikrai netrūko. Sykį mėginau varžytis su juo ranką lenkti – kad tave, jis man jos vos neišrovė!

Vis dėlto paskutinė nuotrauka pasirodė pati keisčiausia. Tai buvo kažkieno pakaušis – bet su nupieštu veidu.

